

EKO-tellingen

aardappels, groenten en fruit
in supermarkten - 2022

Pesticide Action Network Netherlands

19 December 2022

Foto: PAN Nederland

Contact: pan.netherlands@gmail.com

Rapport: EKO-tellingen aardappelen, groente en fruit in supermarkten - 2022

Ondersteun het werk van de Stichting Pan Nederland met een donatie of word donateur

IBAN: NL02TRIO00788940287

t.n.v. Stichting Pesticide Action Network Netherlands

PAN Nederland heeft ANBI status

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	4
1. INLEIDING	5
2.1 Doelstelling biologische producten in supermarkten in 2021.....	5
2.2 EKO-tellingen Greenpeace 2017.....	5
2.3 Doelstelling biologische landbouw Europa 2030.....	5
3. OPZET EKO-TELLINGEN	6
4 RESULTATEN EN CONCLUSIES EKO-TELLINGEN	6
4.1 RESULTATEN EKO-TELLINGEN NOVEMBER 2022.....	6
4.2 KEURMERK 'ON THE WAY TO PLANETPROOF' BIJ ALDI.....	6
5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	7
5.1 CONCLUSIE: BELEID SUPERMARKTEN EN OVERHEID IS VOLSTREKT ONVOLDOENDE.....	7
5.2 AANBEVELING: AMBITIEUS STIMULERINGSBE;EID VRAAG EN AANBOD BIOLOGISCHE PRODUCTEN.....	7
BIJLAGE 1.	9
MARKTAANDEEL BIOLOGISCHE PRODUCTEN IN SUPERMARKTEN 2021	9
BIJLAGE 2.	10
RESULTATEN VAN DE GROTE SUPERMARKTCHECK, GREENPEACE 2017	10
BIJLAGE 3	11
INSTRUCTIE EKO-TELLINGEN 2022 VOOR TELLERS	11
BIJLAGE 4	12
TELFORMULIER BIOLOGISCHE VERSE GROENTEN EN VERS FRUIT	12
BIJLAGE 5	15
SAMENVATTING TRENDRAPPORT 2021, BIONEXT 2022	15

Tabel 1. Marktaandeel grootste Nederlandse supermarkten 2021 6

Tabel 2. Resultaten Ekotellingen PAN NL in supermarkten uitgevoerd in week 47 van 2022: het totaal aantal verschillende producten aardappelen, groenten én fruit (AGF) per supermarktketen. 7

Samenvatting

Door PAN NL zijn EKO-tellingen in de vijf grootste supermarkten van Nederland in week 47 van 2022 (21- 25 november) uitgevoerd. Daarbij zijn in supermarkten het aantal stuks verse biologische producten aan aardappelen, groenten en fruit (AGF) in de schappen geteld. Dit is een vervolg op de [EKO-tellingen die in 2021 door PAN-NL](#) zijn uitgevoerd. Het betreft een beperkte steekproef uitgevoerd in 63 winkels.

ALDI minst duurzame supermarkt

ALDI is de minst duurzame supermarkt van Nederland. In het aanbod van verse AGF kon bij ALDI gemiddeld slechts 0,5 biologisch product aangetroffen worden (in 2022 nog 1,0). ALDI heeft de biologische producten overboord gegooid. In 2017 had ALDI bij een vergelijkbare steekproef van Greenpeace nog 11 biologische producten in het assortiment.

De andere Duitse retailer, Lidl, doet het een stuk beter. Lidl voerde in 2017 een magere 12 biologische producten, terwijl dat op dit moment is gestegen naar 22. Daarmee zit Lidl in de middenmoot, samen met supermarktketen Coop/Plus (gemiddeld 23). De betere supermarkten zijn Jumbo en AH, met een gemiddeld aanbod van respectievelijk 31 en 45 biologische producten. Albert Heijn met 45 biologische producten was en blijft koploper.

Het gemiddeld aanbod van biologische producten van alle supermarkten bedraagt op basis van deze beperkte steekproef 27,5 en is met ca 20% gestegen ten opzichte van 2021 (23 soorten producten).

ALDI-keurmerk 'On the way to PlanetProof' is gangbaar en ongeschikt voor verduurzaming

Bij ALDI valt wel het aantal groenten en fruitsoorten met het keurmerk 'On the way to PlanetProof' op. Echter bij het onderzoek naar bestrijdingsmiddelen op aardbeien en appels van PAN NL blijkt de belasting door bestrijdingsmiddelen van gangbare aardbeien c.q. appels en aardbeien c.q. appels met dit keurmerk 'On the way to PlanetProof' even hoog te zijn.

Ambitieuze regelgeving ten behoeve van biologische landbouw vereist

Het huidige marktaandeel van alle biologische producten in de supermarkten blijft echter steken op 3,3%. De financiële omzet aan biologische AGF in de sector van supermarkten is de laatste twee jaar met gemiddeld 1% per jaar gestegen. De sector van supermarkten doet in totaliteit daarmee geen extra inspanningen om het aandeel biologische AGF te verhogen. Er zijn geen gegevens over de inspanning per individuele supermarkt bekend. Met deze geringe omzet aan biologische producten in de supermarkten wordt het zeer moeilijk de Europese doelstelling van 25% biologisch landbouwareaal in 2030 te halen. Het Nederlandse biologische landbouwareaal bedraagt nu 4,3%.

PAN Nederland roept de Nederlandse overheid op ambitieuze regelgeving op te stellen die de groei van de biologische landbouw sterk bevordert. Biologische landbouw en de realisatie van de doelstelling van 25% biologische landbouw in 2030 dient in het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 en de Jaarplannen centraal te staan. Daarnaast is PAN Nederland van mening dat de overheid de supermarkten dient te dwingen een plan te schrijven zodat in 2030 25% van de omzet van AGF komt van biologische producten. Zie verder de aanbevelingen in paragraaf 5.2.

1. Inleiding

Door PAN NL zijn EKO-tellingen in de vijf grootste supermarkten van Nederland in week 47 van 2022 (21- 25 november 2022) uitgevoerd. Daarbij zijn in supermarkten het aantal stuks biologische producten aan aardappelen, groenten en fruit (AGF) in de schappen geteld. In dit rapport zijn de resultaten (zie paragraaf 4), conclusies en aanbevelingen (zie paragraaf 5) weergegeven.

Doel EKO-tellingen

Doel van het onderzoek is een beeld van de stand van zaken van het aanbod biologisch AGF per supermarkt te geven. Er komen verschillen tussen filialen van één supermarktketen voor. De klantenkring kan meer of minder om biologisch vragen en de inkoper maakt ook zijn of haar eigen keuzes. Door in verschillende filialen te tellen wordt dit probleem ten dele ondervangen.

2. Kader van de EKO-tellingen

Voor het duiden van de resultaten van de EKO-tellingen is de onderstaande informatie van belang:

- Omzet biologische producten in supermarkten in 2021 (zie paragraaf 2.1);
- EKO-telling PAN NL 2021;
- EKO-telling Greenpeace 2017 (zie paragraaf 2.2);

Doelstelling biologische landbouw Europa 2030 (zie paragraaf 2.3).

2.1 Omzet biologische producten in supermarkten in 2021

In het Trendrapport 2021 van Bionext¹ zijn de omzetcijfers van biologische producten in supermarkten in 2021 opgenomen (zie paragraaf 2.1 van Trendrapport: Supermarkten). Zie tevens bijlage 1 van dit rapport. Het Trendrapport geeft onder meer het volgende aan:

- Het marktaandeel biologische producten in de supermarkten is in 2021 licht gestegen naar 3,3% (stijging ca 1% tov 2021). Het marktaandeel biologisch in supermarkten bedroeg in 2020 3,26% en in 2019 3,21%. Het marktaandeel stijgt de laatste twee jaar met gemiddeld 1% per jaar.
- Biologische AGF in supermarkten is de grootste categorie. In 2020 bedroeg dit marktaandeel 4,48%.

De tomaat is de meest verkochte biologische groente. Voor 2021 zijn deze cijfers niet aangegeven in het Trendrapport.

2.2 EKO-tellingen Greenpeace 2017

In september 2017 zijn EKO-tellingen door Greenpeace uitgevoerd.^{2 3} De resultaten van deze EKO-tellingen staan in bijlage 2 weergegeven. Bij de bespreking van de resultaten van de EKO-tellingen van PAN NL is ook een vergelijking gemaakt met deze EKO-tellingen.

In de periode 1998-2013 heeft Milieudefensie EKO-tellingen uitgevoerd.⁴

2.3 Doelstelling biologische landbouw Europa 2030

De Europese Commissie heeft als doelstelling 25% biologische landbouw in 2030 gesteld. Het huidige marktaandeel van 3,3% zou dan met ruim een factor 7 in de komende 7 jaar moeten groeien.

¹ https://bionext.nl/application/files/7116/6307/2039/BIONEXT_TRENDRAPPORT_2022.pdf

² <https://www.greenpeace.org/static/planet4-netherlands-stateless/2018/06/Rapport-Supermarkt-Biocheck-2017.pdf> . Rapportage november 2017. Zie samenvatting in bijlage 2.

³ In totaal zijn bij het onderzoek van Greenpeace 257 filialen van 7 supermarkten geteld. Dat is 9% van alle filialen (in totaal 2.948 in 2017).

⁴ <https://milieudefensie.nl/archief/eko-tellingen-hoe-biologisch-is-jouw-super>

3.Opzet EKO-tellingen

Geselecteerde supermarkten

Op basis van het marktaandeel in 2021 zijn de vijf grootste supermarkten geselecteerd. Dit zijn Albert Heijn, Jumbo, Lidl, Plus/Coop en ALDI.⁵ Het marktaandeel van deze supermarkten in 2021 staat aangegeven in tabel 1.

Tabel 1. Marktaandeel grootste Nederlandse supermarkten 2021

	Supermarkt	Percentage
1	Albert Heijn	35,9%
2	Jumbo	21,8%
3	Lidl	10,7%
4	Plus/Coop	10,4%
5	ALDI	5,2%
	Totaal van percentages	83,6%

Manier van tellen

De tellers hebben met behulp van een lijst waarop aardappels, groenten en fruit staan aangegeven, geteld. De tellers zijn geïnstrueerd door middel van een instructie op papier (zie bijlage 3).

Tellers hebben gebruik gemaakt van een telformulier (bijlage 4). Desgewenst is nog een telefonische toelichting gegeven. Tellingen hebben in 63 supermarkten plaatsgevonden. Voor het tellen is dezelfde aanpak gehanteerd als bij de EKO-tellingen van Greenpeace in september 2017 en PAN NL 2021.

Getelde supermarkten

Er komen verschillen tussen filialen van één supermarktketen voor. De klantenkring kan meer of minder om biologisch vragen en de inkoper maakt ook zijn of haar eigen keuzes. Door in verschillende filialen (totaal ruim 60) te tellen wordt dit probleem ten dele ondervangen. Een minimum aantal van 8 supermarktwinkels per supermarktketen is geteld. Het gaat om een beperkte steekproef. De uitkomsten zijn daarmee een momentopname. De steekproef geeft een indicatie van wat de consument kan verwachten. De supermarkten zijn in één korte periode bezocht (week 47 2022), zodat het verschil in (seizoensgebonden) aanbod van AGF geen rol speelt.

De Nederlandse supermarktbranche kent vijf inkoopkantoren. Albert Heijn, Jumbo, ALDI en Lidl hebben elk een eigen inkoopkantoor voor AGF. De winkels van deze supermarkten worden centraal aangestuurd. Coop en Plus zijn aangesloten bij de inkoopcombinatie SuperUnie en zijn franchiseorganisaties. Plus en Coop zijn in december 2021 een fusie aangegaan.⁶

4 Resultaten en conclusies EKO-tellingen

4.1 Resultaten EKO-tellingen november 2022

De resultaten van de EKO-tellingen november 2022 staan weergegeven in tabel 2. Tevens zijn EKO-tellingen 2021 (PAN NL) en EKO-tellingen 2017 (Greenpeace) opgenomen.

⁵ <https://www.distrifood.nl/food-data/marktaandelen>

⁶ <https://www.plus.nl/nieuws/eerste-ombouw-van-ruim-300-coop-winkels-naar-plus-een-feit-cid-3UKKQKWbDsAAAGCtY5PvVgC>

<https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-supermarkten-plus-en-coop-mogen-onder-voorwaarden-fuseren>

Tabel 2. Resultaten EKO-tellingen PAN NL in supermarkten uitgevoerd in week 47 van 2022: het totaal aantal verschillende producten aardappelen, groenten én fruit (AGF) per supermarktketen.

	Supermarkt	Markt-aandeel	Aantal winkels geteld	Aantal verschillende producten biologische AGF 23 nov 2022	Aantal verschillende producten biologische AGF 23 nov 2021	Aantal verschillende producten biologische groenten en fruit. Onderzoek Greenpeace, sept 2017
1	AH	35,9%	17	45	40	48
2	Jumbo	21,8%	12	31	29	30
3	Plus/Coop	10,4%	14	23	22/30	31/13
4	Lidl	10,7%	12	22	18	12
5	Aldi	5,2%	8	0,5	1	11
	Totaal		63			
	Gemiddeld			27,5	23	28

Uit de tabel kunnen de volgende conclusies op basis van deze beperkte steekproef worden getrokken:

1. Albert Heijn is koploper met gemiddeld 45 biologische producten in de categorie AGF.
2. Jumbo is tweede met een aantal van 31 stuks biologische producten AGF.
3. Plus/Coop en Lidl komen uit op resp. 23 en 22 biologische producten AGF.
4. ALDI is hekkensluiter met gemiddeld van slechts 0,5 biologisch product in de categorie AGF.
5. Het gemiddelde aantal biologische producten AGF bedraagt gemiddeld 27,5. In 2021 bedroeg dat 23.

Deze stijging kan worden verklaard door de stijgingen bij o.a. AH (stijging met 5) en Lidl (stijging met 4). Het gemiddelde van 2021 is daarmee weer op het niveau van het gemiddelde van 2017 (28).

4.2 Keurmerk 'On the way to PlanetProof' bij Aldi

Het aantal biologische producten AGF bij Aldi was in 2017 een factor 20 hoger (aantal 10). ALDI heeft nu gemiddeld 0,5 biologisch product in de winkel. Vaak zijn dit aardappelen. Bij ALDI valt wel het aantal groenten en fruitsoorten met het keurmerk 'On the way to PlanetProof' op. Echter bij het onderzoek naar bestrijdingsmiddelen op aardbeien en appels van PAN NL bleek de belasting door bestrijdingsmiddelen van gangbare aardbeien c.q. appels en aardbeien c.q. appels met dit keurmerk 'On the way to PlanetProof' even hoog te zijn.⁷ Het keurmerk 'On the way to PlanetProof' van ALDI onderscheidt zich bij deze fruitsoorten niet van gangbare teelt.

5 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de onderzoeksresultaten heeft PAN NL de volgende conclusies en aanbevelingen voor de supermarkten en landelijke overheid.

5.1 Conclusie: Beleid supermarkten en overheid is volstrekt onvoldoende

Het aantal soorten biologische producten AGF in de supermarkten is licht gestegen ten opzichte van 2021. De financiële omzet aan biologische AGF in de sector van supermarkten is de laatste twee jaar met gemiddeld 1% per jaar gestegen. De sector van supermarkten doet in totaliteit daarmee geen extra inspanningen om het aandeel biologische AGF te verhogen. Er zijn geen gegevens over de inspanning per individuele supermarkt bekend. Er is nog een enorm gat te overbruggen om met de huidige 3,3% biologische omzet in supermarkten in Nederland (in 2021) een areaal van 25%

⁷ <https://www.pan-netherlands.org/bestrijdingsmiddelen-in-aardbeien/> dd 19 juli 2021.
<https://www.pan-netherlands.org/bespoten-appels/> dd 17 november 2022.

biologische landbouw in 2030⁸ te realiseren, conform de doelstelling in de Green Deal van de Europese commissie. De Nederlandse supermarkten blijven een belangrijk afzetkanaal. Hoewel de Nederlandse biologische landbouw ook een deel van haar biologisch producten exporteert (anderzijds importeert de biologische sector ook biologische producten). De huidige aanpak van supermarkten en het overheidsbeleid schiet te kort.

5.2 Aanbeveling: ambitieus stimuleringsbeleid vraag en aanbod biologische producten

Een ambitieus stimuleringsbeleid moet zowel vraag als aanbod gaan stimuleren. Daarvoor dient het beleid drastisch te worden omgebogen. Op dit moment heeft onze overheid nagenoeg geen ambitie met betrekking tot de groei van de biologische landbouw. Er is geen enkele stimulans. Biologische boeren worden bijvoorbeeld in het Nederlandse subsidieprogramma van de GLB (Gemeenschappelijk Landbouw Beleid) niet anders behandeld dan gangbare⁹, en de minister noemt de biologische landbouw niet eens in de landbouw Toekomstvisie 2030¹⁰. De Europese Green Deal komt wel met een streefcijfer in 2030 waarbij 25% van het landbouwareaal biologisch moet geteeld worden. Het areaal in Nederland bedroeg in 2021 slechts 4,3 %. Om enigszins bij de Europese doelstelling in de buurt te komen, wordt door PAN-NL het volgende beleid minimaal noodzakelijk geacht (zoals ook aangegeven in de notitie van PAN-NL d.d. maart 2021)¹¹:

1. De overheid dient terug aan het stuur en een einde te maken aan het convenanten-moeras en dient kwantitatieve doelstellingen vast te leggen. De convenanten hebben al decennialang tot vrijblijvendheid en deregulering geleid.
2. Eerlijke prijzen. Onder meer geen BTW voor biologische producten en een heffing voor het gebruik van landbouwgif, ter grootte van 100 Euro voor insecticiden en 20 Euro voor alle andere bestrijdingsmiddelen.
3. Voorlichting en voorbeeldfunctie m.b.t. biologische producten;
4. Landbouwvoorlichting en onderzoek;
5. Voldoende hoge omschakelingspremie voor agrariërs die omschakelen naar biologische landbouw;
6. Regelgeving die de groei van biologische landbouw sterk bevordert. Deze regelgeving dient de supermarkten te verplichten te streven naar 25% omzet van biologische producten in 2030, met een jaarlijkse rapportage aan de Tweede Kamer.
7. De overheid dient de supermarkten te dwingen een plan te schrijven en te laten uitvoeren zodat in 2030 25% van de omzet van AGF komt van biologische producten.

Zie verder de nota van PAN-NL 'Maatregelen biologische landbouw' (d.d. maart 2021, zie voetnoot 11).

⁸ Het huidige areaal biologische landbouw is 4,3%.

⁹ <https://www.pan-netherlands.org/wp-content/uploads/2021/03/Biologische-Landbouw-PAN-NL-maart-2021-2.pdf>

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/09/28/uitvoeringsprogramma-toekomstvisie-gewasbescherming-2030>

¹¹ <https://www.pan-netherlands.org/wp-content/uploads/2021/03/Biologische-Landbouw-PAN-NL-maart-2021-2.pdf>

Bijlage 1.

Marktaandeel biologische producten in supermarkten. Paragraaf 2.1 in Trendrapport 2021 Bionext (dd september 2022)

2 Ontwikkeling biologisch in retail

2.1 Supermarkten

Het is inmiddels een bekend verhaal: door de Coronacrisis was de horeca veelal gesloten en gaven Nederlanders in 2020 veel meer geld uit bij supermarkten, speciaalzaken en in de korte keten. Het is dan ook niet verrassend dat 2021 een lichte daling van 2% liet zien. De biologische omzet liet echter een kleine groei zien van 0,5%. Door de dalende levensmiddelenomzet en de licht gestegen biologische omzet is het marktaandeel in de supermarkten iets toegenomen naar 3,3%.

Biologische DKW producten lieten wederom een stevige stijging zien van 2,9%. In deze categorie werd de grootste groei gerealiseerd door Dranken met een plus van 38,9%, Koffie-Thee-Cacao met 12,9%, Kaas met 7,4% en Babyvoeding met 7,4%.

Vanwege het feit dat het afbakken van biologische brood onder de nieuwe winkelcertificering valt zijn een aantal retailers gestopt met deze categorie, waardoor wij in deze kleine categorie een sterke daling van 16,5% zien.

Het grootste omzetverlies wordt geleden in de categorie vlees (-4,9%). De teruggang volgt de teruggang in de gangbare vleesverkoop in de supermarkt, die in totaal met 4,2% is gedaald in 2021. Merkwaardig genoeg is ook de categorie biologische vleesvervangers met 11,1% gedaald.

Biologische producten worden voornamelijk via de supermarkten verkocht. 73,8% van alle biologische aankopen wordt in de supermarkt gedaan (GfK, maart 2021). 26,2% van alle biologische aankopen wordt dus buiten het supermarktkanaal gedaan, waarvan het grootste deel in biologische speciaalzaken. Het aandeel van biologische aankopen in de supermarkt is in 2020 wel fors gedaald; in 2019 werd 78,7% van alle biologische aankopen nog gedaan in de supermarkt.

De grootste verandering is te zien bij de heavy bio-kopers. In totaal kochten zij in 2020 37,2% van hun biologische producten buiten het supermarktkanaal ten opzichte van 29,8% in 2019. De belangrijkste oorzaak van deze verschuiving is toe te schrijven aan de lockdown. Consumenten kozen in 2020 veel vaker voor speciaalzaken, lokale winkels en minder drukke winkels, zoals de biologische speciaalzaken. De uitdaging voor biologische speciaalzaken is om deze nieuwe stroom aan kopers vast te houden. Naast supermarkten en biologische speciaalzaken worden biologische producten ook verkocht via andere speciaalzaken zoals de slager, bakker, groenteboer en slijterij. Maar ook de markten, directe verkoop via de boer en online zijn kanalen waar biologische producten verkocht worden. Van deze kanalen zijn helaas geen omzetgegevens beschikbaar.

Bijlage 2.

Resultaten van de Grote Supermarktcheck, Greenpeace 2017

TWEE RANGLIJSTEN

Op basis van onze tellingen stelden we twee ranglijsten samen. De eerste laat zien welke supermarktketens het grootste aandeel biologische aardappelen, groenten en fruit in haar schappen legt (figuur 1). Ranglijst twee geeft weer wie in absolute aantallen de meeste bioproducten aanbiedt (figuur 2).

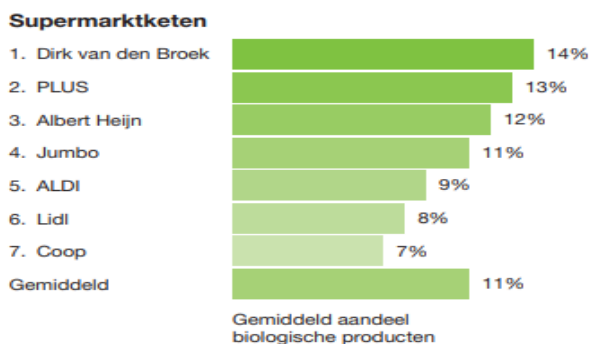
Tot onze verrassing voert niet Albert Heijn of Jumbo – die immers als eersten beterschap beloofden – de eerste ranglijst aan, maar Dirk van den Broek! Gemiddeld 14 procent van de aardappelen, groenten en fruit in zijn assortiment is biologisch. Op de tweede plaats staat PLUS met 13 procent bioproducten en Albert Heijn volgt met 12 procent. Jumbo blijft steken op 11 procent, terwijl ALDI niet verder komt dan 9 procent. Hekensluiters zijn Lidl en Coop met een aandeel van respectievelijk 8 en 7 procent biologisch.

Dirk heeft het grootste aandeel biologische producten, Albert Heijn heeft de meeste keuze in bio.

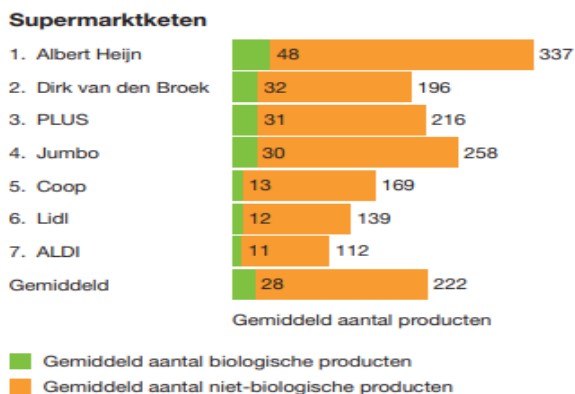
Albert Heijn staat wel op nummer 1 van de tweede ranglijst: deze supermarktketen biedt consumenten gemiddeld de meeste biologische aardappelen, groenten en fruit aan (48) en doet het in absolute termen dus beter dan de andere supermarkten. Omdat Albert Heijn een rijker gevulde groenteafdeling heeft (337 gangbare producten), is het aandeel biologisch in verhouding kleiner dan dat van Dirk en PLUS. Dirk van den Broek staat in deze ranglijst op nummer 2 met 32 bioproducten, een vergelijkbaar aantal als PLUS (31) en Jumbo (30), de nummers 3 en 4. We constateren echter een gapend gat tussen het aanbod van deze middenmoters en achterblijvers COOP, LIDL en ALDI; in hun schappen vonden we gemiddeld slechts 13, 12 en 11 biologische producten.

We zijn blij met het succes uit onverwachte hoek, maar moeten ook constateren dat het aanbod van biologische producten in de supermarktbranche nog bedroevend laag is. Gemiddeld zijn slechts 28 van de 222 producten die de supermarkten op hun groenteafdeling neerleggen biologisch geproduceerd. Samen bieden ze hun klanten gemiddeld niet meer dan 11 procent biologische producten.

Figuur 1. Ranglijst van supermarktketens op basis van het gemiddelde aandeel biologische AGF-producten. (AGF = aardappelen, groenten en fruit.)

Figuur 2. Ranglijst van supermarktketens op basis van het gemiddelde aantal biologische AGF-producten.

Bijlage 3.

Instructie EKO-tellingen 2022 voor tellers

Hieronder de instructie voor de tellers van de EKO-tellingen. Desgewenst kan de coördinator gebeld worden voor een verdere mondelinge toelichting. Ook tijdens de telling zelf bij onduidelijkheden

a. De zes grootste supermarkten worden geteld: 1. Albert Heijn. 2. Jumbo. 3. Lidl. 4. Plus. 5. ALDI. 6. Coop. Als supermarkten bij elkaar in de buurt liggen, is dat prima. Dan zullen waarschijnlijk mensen uit dezelfde type wijk naar de groep van supermarkten gaan. Als supermarkten niet echt bij elkaar liggen is dat geen probleem.

b. Op basis van twee tabellen (een voor groenten en een voor fruit) worden de verse biologische groenten en biologische fruitproducten die in de schappen bij de supermarkten, geteld. Op het telformulier dienen de namen van supermarkten bovenaan de kolom te worden ingevuld. Na telling van het aantal getelde groenten en het aantal getelde fruitsoorten dienen deze te worden opgeteld en het totale aantal onderaan de kolom als totaal te worden gezet.

c. Alleen verse producten worden geteld dwz geen langer houdbare producten zoals vacuüm biologische verpakte gekookte bieten of langer houdbare zuurkool of rode kool, en geen biologische diepvriesproducten. Product dient ook daadwerkelijk in het vak te liggen d.w.z. bij leeg vak wordt het product niet meegeteld.

Verpakte/ voorgesneden sla in het koelvak (ca 7 graden) worden wél meegeteld.

d. Manier van tellen:

* Is een product aanwezig dan scoort het een één punt.

* Verschillende soorten (oranje, groene en flespompoen) en verpakkingen (bijv. 1 en 3 kg verpakking bij aardappelen) van een product scoren **elk één punt**.

* Voorbeelden:

- product aardappelen: kruimig, vast, rood, 1 c.q. 3 kg verpakking. Deze scoren **elk één punt**.

- verse kruiden: peterselie, basilicum, selderij ed. kunnen ook worden opgeteld. **Elk één punt**.

- pompoenen: als er zowel een oranje, een groene als een flespompoen liggen, levert dat 3 punten op.

- kolen: witte, rode, groene, spits-, boeren kool. Deze scoren **elk één punt**.

- uien: witte en rode uien, sjalotten. Verschillende verpakkingen. **Elk één punt**.

- appels: verschillende rassen. Elk één punt.

* mocht er een biologisch versproduct niet in de tabel staan, dan dien je deze onder er bij te schrijven, en mee te tellen.

f. dag waarop wordt geteld: **woensdag 24 november c.q. zoveel mogelijk rond die dag.**

g. de tellers houden hun **resultaten vertrouwelijk d.w.z. niet verspreiden.**

h. de tellers mailen een **duidelijke scan of foto van alle ingevulde tel-formulieren** naar de coördinator zodat deze ook een indruk kan krijgen van wat het aanbod is. Ook kan de tabel met aantallen per productsoort via de pc worden ingevuld, en toegestuurd.

Bijlage 4

Telformulier biologische verse groenten en vers fruit.

Naam en emailadres teller:

	Tabel 1: Biologische groenten, alleen vers	Naam Sup 1:	Naam Sup 2:	Naam Sup 3:	Naam Sup 4:	Naam Sup 5:
		Adres en plaats:	Adres en plaats:	Adres en plaats:	Adres en plaats	Adres en plaats
1	Aardappel (vast, kruimig, verschillende grootte verpakking). Elk één punt.					
2	Andijvie					
3	Aubergines					
4	Bieten (vers)					
5	Bleekselderij					
6	Bloemkool					
7	Boerenkool (ook gesneden in koeling)					
8	Broccoli					
9	Champignons (ook in koeling)					
10	Courgette					
11	Knoflook					
12	Knolselderij					
13	Komkommer					
14	Kool (witte, rode en/of groene en/of spits/ chinese/ gesneden en verpakt in koeling). Elk één punt					
15	Kruiden (vers; basilicum, peterselie etc)					
16	Paprika					
17	Pastinaak					
18	Pompoen (oranje, groen, flespompoen)					
19	Prei					
20	Sla (krop, ijsberg, rode sla; veldsla; verpakte gemengde sla in koeling)					
21	Snij- of sperzieboon					
22	Spinazie of snijbiet					
23	Tomaat					
24	Tuinboon / Doperwt (vers)					
25	Ui (wit/ rood). Elk een punt					
26	Venkel					
27	Witlof					
28	Wortels/ bospeen. Elk 1 punt					

Toelichting bij tabellen 1, 2 en 3:

1. Toekennen punten: per soort groenten en fruit wordt één punt gegeven. Liggen er een zowel witte, rode én chinese kool dan worden er drie punten gescoord. Liggen er zowel biologische winterwortels als bospeen dan worden er twee punten gescoord.
2. Alleen verse producten worden geteld dwz geen langer houdbare producten zoals vacuum verpakte gekookte bieten of langer houdbare zuurkool of rode kool, en geen biologische diepvriesproducten.
3. Vers gesneden, verpakte sla of koolsoorten die in de koeling liggen worden wel meegeteld.
4. Producten die niet in de tabel staan vermeld, kunnen worden toegevoegd aan de tabel.
5. Na de telling alle scores optellen en het totaal van alle getelde groenten (tabel 1) en van alle fruitsoorten (tabel 2) optellen. Vervolgens in tabel 3 het totaal van tabel 1 en tabel 2 optellen.

	Tabel 2. Biologisch fruit, alleen vers	Naam Sup 1: Adres en plaats:	Naam Sup 2: Adres en plaats:	Naam Sup 3: Adres en plaats:	Naam Sup 4: Adres en plaats:	Naam Sup 5: Adres en plaats:
1	Ananas					
2	Appels					
3	Avocado					
4	Bananen					
5	Citroen					
6	Druiven					
7	Kiwi's					
8	Mandarijn					
9	Mango					
10	Peren					
11	Perziken en/of nectarines					
12	Pruimen					
13	Sinaasappel					
	Totaal aantal punten					

Toelichting bij tabel 2 Fruitsoorten:

1. Biologische kokosnoot en dadels worden niet meegeteld aangezien deze lang houdbaar zijn.

Tabel 3: Bepaling totaal aantal soorten biologische producten (som van biologische groenten én fruitsoorten)

	Supermarkt 1 Naam:	Supermarkt 2 Naam:	Supermarkt 3 Naam:	Supermarkt 4 Naam:	Supermarkt 5 Naam:
Aantal biologische verse groenten					
Aantal biologisch verse fruitsoorten					
Totaal aantal soorten biologische verse groenten én fruit					

Bijlage 5:

Samenvatting Trendrapport 2021, Bionext 2022.

Samenvatting

Ontwikkelingen biologisch landbouwareaal

- Het biologisch gecertificeerd landbouwareaal stijgt met 5,3%
- Het aandeel biologisch landbouwareaal groeit naar 4,3%
- Het aantal geregistreerde landbouwbedrijven groeit met 4,4% van 2.115 naar 2.208.
- In 2021 besloten meer ondernemers om biologisch te gaan boeren. Het aantal omschakelaars groeide met 51% van 96 naar 145.
- De provincie Flevoland is nog steeds koploper in aandeel biologisch areaal (14,8%) en groeide met 3% naar 12.605 biologische hectare.
- In de provincies Noord-Brabant en Limburg vind je de meeste hectares in omschakeling (597 en 583).
- In 2020 was het biologisch areaal in Europa 17,1 miljoen hectare; een stijging van 3,7% t.o.v. 2019.
- Net als in vorige jaren hebben Spanje, Frankrijk en Italië het grootste biologische areaal in Europa. Op de vierde plaats staat Duitsland.

In de EU is inmiddels 9,2% van het landbouwareaal biologisch. Koploper is Oostenrijk met 26,5%. In tien EU lidstaten (waaronder Zweden (20,43%) en Estland (22,4%)) ligt het biologisch areaal boven de 10 procent. Twee niet-EU-landen springen er verder uit: bijna de helft van het landbouwareaal (41,5%) in Liechtenstein is biologisch en in Zwitserland is dat 17%. Nederland (met 4,6%) loopt behoorlijk achter op haar Europese buurlanden.

Ontwikkelingen marktaandeel biologisch

- In 2021 is de totale levensmiddelenomzet in de supermarkten met 2% gedaald, terwijl de biologische omzet met 0,5% is gestegen.
- Door de dalende levensmiddelenomzet en de licht gestegen biologische omzet is het marktaandeel iets toegenomen naar 3,3%.
- De biologische omzet van DKW producten (Droge Kruidenierswaren) is met 2,9% is gestegen.
- In de DKW productcategorieën is de grootste groei gerealiseerd door Dranken met een plus van 38,9%, Koffie-Thee-Cacao met 12,9%, Kaas met 7,4% en Babyvoeding met 7,4%.
- Brood was al klein in de supermarkt en heeft een hele sterke teruggang beleefd van 16,5%. Dit is zeer waarschijnlijk het gevolg van het stoppen met biologisch afbakbrood in supermarkten, dat vanwege de bereidingshandeling biologische winkelcertificering vereist.
- Na biologisch brood wordt het grootste omzetverlies geleden in de categorie biologisch vlees (-4,9%). De teruggang volgt de teruggang in de gangbare vleesverkoop in de supermarkt, die in totaal met 4,2% is gedaald in 2021. Merkwaardig genoeg is ook de categorie biologische vleesvervangers met 11,1% gedaald.

In 2021 werd in Europa de omzetgrens van 52 miljard euro doorbroken.

De omzet in Duitsland groeide van 10 miljard naar 15 miljard euro. Onze Oosterburen hebben verreweg de grootste markt gevolgd door Frankrijk en Italië.

De Denen, Zwitsers, Luxemburgers en Oostenrijkers geven het meeste uit aan biologisch eten. In Zwitserland is dat rond de 418 euro per persoon.

Met 13% marktaandeel is Denemarken de koploper in Europa. De Alpenlanden Oostenrijk en Zwitserland en Oostenrijk (beide boven de 10%) staan op plek twee en drie, gevolgd door Luxemburg en Zweden.

Verantwoording cijfers

- De biologische landbouwcijfers zijn afkomstig van Skal Biocontrole de algemene landbouwcijfers van het CBS.
- De supermarktcijfers zijn afkomstig uit de Duurzaamheidsmeting die IRI in opdracht van Bionext e.a. heeft samengesteld.
- De informatie rondom het koopgedrag van de biologische consument is afkomstig uit onderzoeken van GfK en Ruigrok, die zijn uitgevoerd in het kader van de EU-gefinancierde campagne 'Bio lekker voor je'.
- De cijfers met de omzetontwikkeling van biologische omzet en marktaandelen in de supermarkten zijn met terugwerkende kracht voor zowel 2020 als 2021 gevalideerd met een interne winkelcheck. Dat heeft zowel voor de totale supermarkt omzet als de biologische omzet tot lichte correcties geleid ten opzichte van de rapportage in de Biomonitor 2020. De totale supermarkt omzet komt met 31,1 miljard ruim 300 miljoen hoger uit, terwijl de biologische omzet met ruim 12 miljoen hoger uitkomt op 1,017 miljard. Daarmee lag de groei van biologisch in coronajaar 2020 op 14,8% in plaats van de vorig jaar gerapporteerde 12,9%. De cijfers zoals die hieronder gepresenteerd zijn exclusief de omzetontwikkeling bij de hard-discounters, zoals Aldi en Lidl, die tezamen een marktaandeel in de supermarkt omzet hebben van 15,7%.
- De cijfers van de biologische speciaalzaken en de overige afzetkanalen zijn afkomstig van Bionext.
- Cijfers over andere landen in de EU zijn afkomstig van nationale landenrapporten en FiBL.

Bionext baseert zich op gegevens van Skal Biocontrole. Skal Biocontrole is de onafhankelijke organisatie die verantwoordelijk is voor het toezicht op de biologische keten in Nederland. Aanvullend wordt ook gekeken naar cijfers van het CBS. De cijfers van het CBS kunnen, in verband met een andere meetmethode, afwijken van de cijfers van Skal Biocontrole. Het CBS maakt een momentopname en is afhankelijk van actuele informatie die bedrijven zelf moeten doorgeven. Ook worden kleine bedrijven door het CBS niet meegerekend.